

Голові спеціалізованої
вченої ради Д 17.127.03
Класичного приватного університету
д. держ. упр., професору
Огаренку В.М.

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора **Кравченко Тетяни Анатоліївни** на дисертацію Храмцової Ірини Василівни «Антикризове управління містом: теоретико-організаційні засади», подану до захисту у спеціалізовану вчену раду Д 17.127.03 Класичного приватного університету на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування

1. Актуальність теми дослідження

Актуальність та своєчасність розгляду проблем антикризового управління на рівні українських міст зумовлені такими обставинами: з одного боку, необхідністю виконання завдань забезпечення сталого розвитку, окреслених Указом Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722/2019, а також пріоритетів, задекларованих Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 рр.; з іншого боку, наявністю в Україні високоурбанізованих територій, переважно індустріального типу, в яких господарюють підприємства та об'єднання вугільної, коксохімічної, металургійної галузей, що генерують небезпеку, а також триваючим збройним конфліктом на території Донецької та Луганської областей, небезпекою на лінії розмежування та з боку непідконтрольних Україні територій. Окрім того, глобалізаційні виклики, пов'язані з пандемією, та системна криза в національній економіці загострили соціогуманітарні проблеми, пов'язані з неповною зайнятістю, зростанням безробіття, підвищенням частки незахищених верств населення та зниженням їхнього добробуту. Зазначені обставини потребують прийняття та реалізації управлінських рішень на державному, регіональному та міському рівнях, спрямованих на подолання кризових явищ, та переходу до стадії сталого розвитку на засадах економічного зростання, екологічної безпеки та соціального консенсусу.

Не зважаючи на значну кількість проблем в сфері супроводження процесів розвитку територій, питання антикризового управління містом є недостатньо дослідженими.

Реформа децентралізації влади, яка реалізується сьогодні в Україні, викрила слабкі місця в антикризовому управлінні містами та свідчить про необхідність активного втручання органів влади різного рівня, громадськості та інших суб'єктів розвитку територій до участі в цих процесах.

Вказані аспекти підтверджують необхідність та своєчасність наукового осмислення та обґрунтування теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом і наданні рекомендацій щодо його запровадження в практику управління містом. Отже, актуальність обраного предмету дослідження є безсумнівною та науково перспективною.

Актуальність дисертаційної роботи підтверджується також її використанням у процесі виконання в межах комплексного наукового проєкту Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, а саме при виконанні науково-дослідної роботи: «Організаційно-правовий механізм удосконалення державного управління в контексті глобалізаційних процесів» (номер державної реєстрації (0113U002541), «Правове забезпечення реалізації економічних реформ (організаційно-правовий аспект» (номер державної реєстрації 01161U005140).

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і результати дисертаційного дослідження достатньою мірою обґрунтовані, базуються на теоретичних досягненнях багатьох відомих науковців, практичних дослідників, емпіричних даних, оригінальних авторських напрацюваннях та підтверджуються належною апробацією результатів дослідження.

Теоретико-методологічною основою дисертації стали фундаментальні положення, викладені в наукових працях вітчизняних та зарубіжних вчених із питань державного управління, місцевого самоврядування і регіонального розвитку, нормативно-правові акти, статистична інформація, оприлюднена на сайтах та у довідниковій літературі, а також результати власних досліджень авторки, що стосуються теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом. Список використаних джерел налічує найменувань.

Різноманітність методів наукового дослідження, використаних дисертанткою, дозволило вирішити поставлені завдання та досягти мети дослідження – обґрунтувати теоретичні та організаційні засади антикризового управління містом і наданні рекомендацій щодо його запровадження в практику управління містом.

Висновки та рекомендації, сформульовані у дисертації, підтверджені достатньою географією та кількістю наукових праць (21 публікація), у т.ч. у зарубіжних виданнях та одне авторське свідоцтво.

Представлена дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за своїм змістом відповідає паспорту спеціальності 25.00.04 – місцеве самоврядування, а саме таким напрямом дослідження:

– система та структура місцевого самоврядування: цілі, завдання, функції, повноваження, статуси, формування та організація діяльності її складових;

- функції, структури, моделі, форми, методи і процедури діяльності органів місцевого самоврядування;
- моніторинг і контроль в системі місцевого самоврядування: його види, методи та технології.

Обґрунтованість і вірогідність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, обумовлюються їх відповідністю поставленій меті, визначеним завданням, науковими методами, що застосовуються при роботі над змістом дисертації, аналізом наукових джерел, нормативно-правових документів, а також оприлюдненням основних положень дисертації на науково-практичних конференціях та інших комунікативних заходах.

У дисертації висунута і послідовно розкрита проблема теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом. Дисертантка поставила перед собою мету щодо теоретичного обґрунтування сутності теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом та розробці на цій основі практичних рекомендацій щодо його удосконалення.

Для досягнення мети Храмцова І.В. використовує сучасні теоретичні розробки вітчизняних і зарубіжних вчених з проблем державного управління та інших наукових галузей в сфері антикризового управління, сучасні методи дослідження, що дало можливість запропонувати авторське визначення сутності та змісту антикризового управління містом та рекомендації щодо його вдосконалення.

Аналіз змісту дисертаційної роботи та автореферату засвідчує, що наукова новизна дослідження сформульована дисертанткою самостійно та має належний рівень вірогідності та обґрунтованості.

У першому розділі дисертаційної роботи розглянуто теоретичні та методологічні аспекти антикризового управління містом, розкрито основні наукові підходи до вивчення та аналізу криз та кризових явищ, розглянуто концепції та теорії розвитку кризових явищ в дискурсі державного управління та інших наук. Заслуговує на увагу визначення основних причини розвитку кризових явищ в управління містом та рекомендації щодо їх подолання. У другому розділі дисертаційного дослідження розглянуто проблеми розвитку криз на рівні міста, розкрито сутність та зміст поняття антикризового управління містом, визначено основні фактори, що впливають на виникнення та розвиток кризових явищ на рівні міста. Окремої уваги заслуговує визначення групи факторів, що впливають на виникнення кризових ситуацій в місті, класифікація криз на рівні міста. У третьому розділі дисертаційного дослідження пропонується використання антикризового контролінгу в системі управління містом.

3. Наукова новизна одержаних результатів

Сутність наукової новизни дисертаційного дослідження полягає в тому, що у роботі визначено теоретичні та організаційні контури підсистеми антикризового контролінгу в системі управління містом та здійснено характеристику його складових.

Значення новизни дослідження обумовлюється необхідністю визначення та наукового обґрунтування теоретичних та організаційних засад побудови системи антикризового управління містом в науці державного управління в контексті сучасних викликів та кризових явищ. Створення в системі управління містом спеціальної підсистеми, функціями якої є комплексне дослідження ризиків та передкризових ситуацій на рівні міста дозволить оперативно реагувати на їх прояви, прогнозувати та попереджувати виникнення та розвиток криз у процесі функціонування та розвитку міста. Дисертантка наводить структурну схему підсистеми антикризового контролінгу в системі управління містом, розглядає функції цієї підсистеми.

В дисертації удосконалено понятійний апарат антикризового управління містом шляхом визначення сутності понять «технологія антикризового управління містом», «антикризове управління містом», що розглядається як такий вид управління, при якому відбувається прогнозування небезпеки кризи, аналіз її симптомів, методів щодо зниження негативних наслідків і використання її факторів для подальшого розвитку. Заслужують на увагу визначені дисертанткою принципи антикризового управління містом, на засадах партнерства між владою та громадою міста. Безперечно корисними видаються запропоновані в роботі підходи до використання збалансованої системи показників в підсистемі антикризового контролінгу в контексті антикризового управління містом.

Отримана наукова новизна роботи, в першу чергу, ґрунтується на повноті розгляду досліджуваної проблеми, чіткій системі інструментів дослідження, що характеризує високу наукову ерудицію дисертантки.

4. Практичне значення роботи

Наукова цінність результатів дослідження полягає в сформульованих в дисертації наукових положеннях, висновках та рекомендаціях, які збагачують науку державного управління. Теоретичні положення та методичні підходи доведені до рівня конкретних рекомендацій щодо антикризового управління містом.

Практичне значення одержаних результатів полягає в їх прикладному характері та рекомендаціях, які можуть бути застосовані в діяльності органів місцевого самоврядування, що підтверджується відповідними довідками про впровадження (Додаток А дисертації).

5. Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам оформлення дисертації та змісту автореферату

Зміст дисертації цілком корелюється з темою та повністю розкриває її. Робота написана на високому науковому рівні з використанням відповідного наукового інструментарію. Архітектура та оформлення відповідають вимогам, що пред'являються до кандидатських дисертацій. Сформульовані в дисертаційному дослідженні Храпцовою І. В. наукові положення, висновки та рекомендації є результатом особисто виконаного наукового дослідження.

Повнота викладу отриманих результатів дослідження може бути оцінена як достатня. Робота має завершений характер, висновки і пропозиції достатньою мірою розкриті й обґрунтовані в текстовій частині дисертації. Аналіз змісту автореферату та дисертації підтверджує ідентичність структури, логіки викладання матеріалу, відповідність основних положень та висновків за розділами. Оформлення дисертації та автореферату здійснено відповідно до чинних вимог Міністерства освіти і науки України.

6. Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації

Відзначаючи загальний високий рівень дисертаційної роботи, її цілісність, логіку викладення матеріалу, та беззаперечний внесок автора у поглиблення теоретико-методологічних засад антикризового управління містом, однак вважаємо, що окремі положення і тези є дискусійними, і такими, що потребують певного уточнення. У цьому контексті доцільно зробити такі зауваження та пропозиції до дисертації.

1. Дисертантка використовує системну методологію для обґрунтування функціонування та розвитку міста в форматі антикризового управління містом. Проте при цьому доцільно було б обґрунтувати, чому саме використання такого підходу є необхідним в контексті дослідження.

2. Пропонуючи використання системи антикризового контролінгу в системі управління містом доцільно було б більш детально зупинитися на підготовці персоналу органів місцевого самоврядування на рівні міста в контексті його функцій в системі антикризового контролінгу.

3. Розглядаючи підсистему антикризового контролінгу в системі управління містом слід було б приділити більше уваги організаційній складовій цієї підсистеми.

4. Вказуючи на необхідність взаємодії місцевої влади з жителями міста, дисертантка не розкриває методи та інструменти такої взаємодії в контексті антикризового контролінгу.

5. Робота суттєво б виграла та набула значно більшої актуальності з погляду нинішніх українських реалій, якщо б авторка сформулювала основні індикатори, які доцільно використовувати в процесі антикризового управління містом, зокрема в процесі формування стратегії сталого розвитку.

Висловлені зауваження та пропозиції, мають в основному рекомендаційний та дискусійний характер, впливають зі складності й багатогранності досліджуваної теми та окреслюють перспективні напрями подальших наукових розробок досліджуваної проблематики. Вони не знижують загальної позитивної оцінки наукового дослідження, його теоретичної цінності та практичної значущості.

Загальний висновок

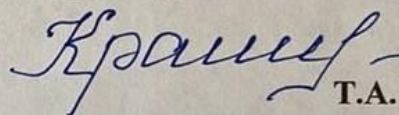
З огляду на актуальність, новизну, важливість одержаних авторкою наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також практичну цінність сформульованих положень і висновків дисертаційна робота Храмової Ірини Василівни «Антикризове управління на рівні міста:

теоретичні та організаційні засади» є самостійним, оригінальним, завершеним науковим дослідженням, у якому вирішено актуальне наукове завдання з обґрунтування теоретичних та організаційних засад антикризового управління містом і наданні рекомендацій щодо його запровадження в практику управління містом.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота «Антикризове управління на рівні міста: теоретичні та організаційні засади» відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 (зі змінами), а її автор – Храмцова Ірина Василівна заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 –міське самоврядування.

Офіційний опонент:

професор кафедри публічного управління
та землеустрою Класичного приватного університету,
м. Запоріжжя,
доктор наук з державного управління,
професор

Т.А. Кравченко

Підпис професора кафедри публічного управління
та землеустрою Класичного приватного
університету Кравченко Т.А.

«ЗАСВІДЧУЮ»

Перший проректор
Класичного приватного університету,
доктор наук з державного управління,
професор

П.С. Покатаєв